

Emily undrade eller höll på att undra?
En kvalitativ studie om översättning av den
progressiva verbformen från engelska till svenska

Kandidatavhandling
Jussi Honkonen

Jyväskylä universitet
Institutionen för språk
Svenska språket
Våren 2015

TIIVISTELMÄ

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Jussi Honkonen	
Otsake: ”Emily undrade eller höll på att undra” - En kvalitativ studie om översättning av den progressiva verbformen från engelska till svenska	
Aine: ruotsin kieli	Kandidaatintutkielma
Vuosi 2015	Sivumäärä 17
<p>Tutkielman tarkoitus on selvittää, miten englannin kielen progressiivinen verbimuoto (<i>ing-muoto</i>) voidaan kääntää ruotsin kieleen ja millaisia ruotsin kielen rakenteita voidaan käyttää progressiivisen verbimuodon ilmaisemiseen. Tutkielman aineistona on käytetty L.M. Montgomeryn kanadalaista nuortenkirjaa <i>Emily of New Moon</i> (1923) (suom. <i>Pieni runotyttö</i>), jonka ensimmäisestä neljästä luvusta analysoitiin 187 progressiivista verbimuotoa. Tutkielman metodina on sisällönanalyysi, ja tulokset analysoitiin kvalitatiivisesti. Tutkimukseen kuuluu myös kvantitatiivisia piirteitä, sillä verbimuotojen esiintyminen eri kategorioissa (<i>situation type</i>) esitetään numeerisesti.</p> <p>Tutkimuksen tulosten pohjalta voidaan esittää useita ruotsin kielen rakenteita, joiden pohjalta progressiivisuutta voidaan ilmaista. Selkeästi yleisin kirjan käännöksessä käytetty rakenne (77,8 % kaikista verbimuodoista) oli tavallinen indikatiivi. Muita käännösrakenteita olivat erilaiset passiivimuodot, partisiipin preesens ja perfekti, hålla på att+verbi -rakenne, prepositiorakenteet ja kahden verbin tai substantiivin käyttäminen alkuperäisen verbimuodon sijasta.</p>	
Avainsanat: Progressiivisuus, situation type, aspekti, verbit	
Kirjasto/Säilytyspaikka:	
Muita tietoja:	

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
2. Teoretisk bakgrund.....	5
2.1. Centrala begrepp.....	5
2.1.1. Aspekt.....	5
2.1.2. Den progressiva verbformen i engelskan.....	6
2.1.3. Situationstyp (situation type).....	7
2.2. Översättningsvetenskap.....	8
2.3. Tidigare studier.....	9
3. Mål, material, metod.....	9
3.1. Forskningsfrågor.....	9
3.2. Materialinsamling.....	10
3.3. Metod.....	10
4. Resultat.....	10
4.1. De ursprungliga verbformerna.....	11
4.1.1. Distribution av de progressiva verbformerna.....	11
4.2. Översättningarna av de ursprungliga verbformerna.....	11
4.3. Sambandet mellan situationstypen och den översatta verbformen.....	13
4.3.1. Vanliga indikativer och situationstypen.....	13
4.3.2. Situationstypen hos de övriga översättningsstrukturena.....	14
5. Sammanfattande diskussion.....	14
5.1. Validitet och reliabilitet.....	15
6. Litteratur.....	17

1. Inledning

I min kandidatavhandling kommer jag att undersöka de språkliga strukturer som används för att översätta engelskans progressiva verbform till svenska. Den progressiva verbformen (*ing-formen* av verb, t.ex. *I am walking*) är en komplex och mångsidig aspekt av engelskan som används för flera olika kommunikationssyften. Härmed kommer jag att nämna denna verbform *progressiv form*, som har också använts i en studie om progressivitet (Rogat: 2008). Att redogöra för kontinuerliga händelser är en central men inte den enda användningen av progressiv form. Det har konstaterats i tidigare studier (Eriksson 2008) att progressiv form inte är ett enkelt tema för svenska inlärare av engelska och att den språkliga kontexten först måste analyseras om progressiv form ska användas. Verbformens komplexitet och de svårigheter som uppstår med dess användning ger upphov till en studie om hur denna form översätts till svenska i litterära verk. Vilka strukturer finns det i svenskan som kan användas för att uttrycka engelskans *ing-form*?

Mitt syfte är att redogöra för de strukturer som används för att uttrycka engelskans progressiva verbform. Eftersom progressiv form används för att beskriva flera språkliga företeelser har jag kommit fram till en hypotes att det inte alltid är möjligt att översätta progressiv form med den svenska konstruktionen *hålla på att göra någonting* -konstruktionen som enligt *Svenska Akademiens ordbok* betyder: "vara sysselsatt l. upptagen (med ngt l. med att)". I min studie kommer jag att undersöka om det finns ett tydligt mönster i översättningen. Användningen av progressiv form är beroende av den språkliga kontexten och därmed är det troligt att översättningen beror på kontexten.

Metoden i undersökningen ska vara en kvalitativ analys av de olika verbformer och en kvantitativ insamling av olika typer av progressiv form. Verbformerna kategoriseras enligt deras funktion och kontext. Det är inte möjligt i denna avhandling att presentera en djupgående analys av verbformen och kontexten, men verbformerna samlas in och analyseras kvantitativt och jämförs med varandra. Målet är att upptäcka de huvudsakliga metoder som används i översättningen av progressiv form till svenska. Materialet består av fyra kapitel i boken *Emily of the New Moon* (1923) av L.M. Montgomery och dess svenska översättning *Emily* som har översatts av Stina Hergin. De progressiva verbformerna samlas in från det engelska originalverket och jämförs med motsvarande verbformer i den svenska översättningen.

2. Teoretisk bakgrund

2.1. Centrala begrepp

2.1.1. Aspekt

Comrie (1976:3-4) hävdar att aspekter är olika sätt att betrakta den inre temporala strukturen hos en situation. Genom användningen av olika aspekter uttrycker språkanvändaren en viss händelse ur olika perspektiv. *En perfektiv aspekt* anger en händelse som totalitet, utan att åtskilja olika delar i den, såsom i satsen ”I read a book” (’Jag läser en bok’.) Enligt Comrie (1976:4) går det att uttrycka motsatsen med *en imperfektiv aspekt*, vilket skiljer mellan olika delar av händelsen och kan ange dess början, slut eller en viss stund emellan dem. I satsen ”I was reading a book when you arrived” (’Jag höll på att läsa en bok när du kom’) syftar man på en viss stund i läsningen, nämligen det ögonblick då den andra personen kom.

Enligt Puskás et. al. (2007:1-2) hör den aspektuella egenskapen till nästan varje del av en sats, vilket innebär en ständig och mångsidig produktion av lingvistisk information på satsnivå. Aspekten kan dock omfatta större helheter av information än satser, vilket framkallar att kontexten tas i beaktande vid analysen av aspektuella egenskaper hos en språklig enhet. Comrie (1976:4) påpekar dock att aspekten inte nödvändigtvis innebär ett objektivt sätt att skilja mellan olika betraktandesätt av händelser, utan det är upp till språkanvändaren att välja den aspekt som passar in i situationen. Samma situation kan anges som perfektiv eller imperfektiv, t.ex. i satsen ”I drank coffee yesterday, but while I was drinking it, something happened.” (’Igår drack jag kaffe, men medan jag drack det, hände det någonting.’ Egen översättning.) ”I drank coffee” är perfektiv eftersom händelsen beskrivs som en helhet, medan ”while I was drinking it” är imperfektiv eftersom det är en specifik punkt i händelsen som betraktas av språkanvändaren. Bache (1997:258) framhäver att det är språkanvändaren som väljer att använda en viss aspekt.

Comrie (1976:5) anser att aspekt är tätt bunden till en annan lingvistisk kategori, nämligen *tempus*, men att det finns centrala skillnader mellan de två kategorierna. Tempusformer markerar att en händelse äger rum på en viss tid som står i relation till någon annan tidpunkt, såsom nutiden. Aspekten fokuserar på den temporala strukturen hos en händelse och beskriver händelsen inifrån, vilket också är en central funktion hos progressiv form som beskrivs nedan. Bache (1997:259) skriver att aspekten är fokuserad på hur språkanvändaren syftar på en situation, vilket framhäver den subjektiva upplevelsen som kopplas till användningen av olika aspekter.

2.1.2. Den progressiva verbformen i engelskan

Enligt Kranich (2010:23) är det svårt att definiera progressiv form i engelskan på ett allmänt acceptabelt sätt. Progressiv form är en verbform som används när en händelse äger rum i nutiden vid den tidpunkt som språkanvändaren syftar på. progressiv form uppfyller en grammatisk funktion när den uttrycker en händelse som är på gång, vilket är verbformens huvudsakliga uppgift. Römer (2005:1, 19-20) anser att det finns flera olika namn för den verbform som kallas för progressiv form, men att den centrala funktionen är densamma: hanteringen av *to be+presens particip-konstruktioner (ing-former)*. progressiv form är en aspekt i engelskan som används till olika ändamål, vilket betyder att användningen av verbformen inte alltid är bunden till tidsperspektivet. Kranich (2010:49) påpekar att progressiv form kan användas för att framhäva språkanvändarens egna attityder i situationer som inte har progressiv form som ett grammatiskt krav.

Kranich (2010:44-46) skriver att progressiv form kan fungera som en tidsmarkör för en händelse. Händelsen måste vara tillräckligt långvarig för att kunna skiljas åt i delar och uttryckas med hjälp av progressiv form. Detta betyder att en viss del av händelsen framhävs med hjälp av progressiv form. Kranich (2010:44-46) rapporterar att relationen mellan progressiv form och tiden inte är entydig och det finns konstruktioner där progressiv form fungerar som en beskrivning av ett flertal korta händelser, t.ex. i satsen "I was knocking at the door" ('Jag höll på att knacka på dörren', egen översättning). Enligt Kranich (2010:45) är det dock inte progressiv forms uppgift att uttrycka en viss tid, utan det är tidslängden som avgör om progressiv form kan användas i en specifik situation eller inte.

Kranich (2010:46-49) förklarar att progressiv form har betraktats ur den synvinkel som tyder på att händelser under en begränsad tid uttrycks som progressiva. Å andra sidan finns det ingen regel som säger att progressiv form bör användas på ett sådant sätt, utan det är endast en typisk användning av den. Enligt Kranich (2010:46-49) kan känsloladdade uttryck ge upphov till progressiv form i situationer som äger rum i ett obegränsat tidsutrymme, såsom "You are always playing with me" ('Du driver med mig hela tiden', egen översättning.) Språkanvändarens inre attityder blir tydligare i språkliga situationer som inte har progressiv form som grammatiskt tvång; det är grammatiskt korrekt att utelämna progressiv form i satsen och skriva: "You always play with me" ('Du driver alltid med mig', egen översättning.)

Det finns situationer där ett begränsat tidsutrymme fungerar som det enda skäl som tvingar användningen av progressiv form. Enligt Kranich (2010:49-51) kan progressiv form utnyttjas för att uttrycka händelser som inkluderar *motion* (dynamiska *predikat*) men det är också möjligt att

beskriva statiska händelser med hjälp av progressiv form. Användningen av progressiv form lägger en viss dynamism till statiska händelser, men det finns grammatiskt korrekta satser som inte har någon dynamism i sig, såsom "The bird was lying dead on the ground" ('Fågeln låg död på marken', egen översättning.) Kranich (2010:51) skriver att en sådan situation kan uttryckas med progressiv form eftersom den inkluderar en viss tillfällighet eller någon/någonting som har påverkat situationen. Den här kan dock inte förklara allt vad som gäller progressiv form och statiska händelser (ibid.)

2.1.3. Situationstyp (*situation type*)

Enligt Saeed (2011:120-121) kan vissa ord och särskilt olika verb framföra *en statisk* eller *dynamisk* betydelse. Skillnaden mellan statiska och dynamiska verb är i viss mån grammatisk, vilket påverkar t.ex. användningen av progressiv form i engelskan. Comrie (1976:49) presenterar att det inte behövs ny energi i en statisk situation för att situationen ska förbli som den är, men en dynamisk situation ständigt kräver ny energi att upprätthålla dess dynamiska karaktär.

Saeed (2011:121-123) påpekar att dynamiska verb vidare kan kategoriseras i två kategorier som bär en viktig semantisk betydelse: *durative/punctual* och *telic/atelic* ('durativ/punktlig och telisk/atelisk', egen översättning.) Ett durativt verb framför en dynamisk situation som äger rum i ett specifikt tidsutrymme, t.ex. "John slept". I en punktlig situation utspelas händelsen på en gång och den börjar och slutar samtidigt, såsom i satsen "John coughed" ('John hostade'.) Enligt Comrie (1976:44-48) betyder en telisk situation att verbet i fråga beskriver en process som leder till ett mål, t.ex. "John is making a chair" ('John bygger en stol'.) En atelisk situation innebär att händelsen kan avbrytas och inte kommer att sluta vid en fast punkt, t.ex. "John is singing" ('John sjunger'.) Comrie (1976:45) påpekar dock att en situation inte blir telisk eller atelisk genom ett enstaka verb, utan hela satsen avgör betydelsen hos en situation.

Eriksson (2008:21) rapporterar att kategoriseringar som anger den språkliga situationens betydelse som statisk eller dynamisk, durativ eller punktlig samt telisk eller atelisk används för att skilja åt olika verb och *situation types*. Jag kommer att använda min egen översättning *situationstyp* för att nämna det här begreppet i avhandlingen. Saeed (2011:118) konstaterar: "Situation type [...] is a label for the typology of situations encoded in the semantics of a language." ('Situationstyp är ett namn för typologin av situationer som ingår i semantiken av ett språk', egen översättning.) Vendler (1967:98-103) skriver att situationstyperna bygger upp ett system som består av verb av olika kombinationer av de ovannämnda egenskaperna:

1. *States*; t.ex. verbet *want* ('status; vilja' egen översättning)

2. *Activities*; t.ex. verbet *run* ('aktiviteter; löpa' egen översättning)
3. *Accomplishments*; t.ex. uttrycket *walk to school* ('uppfyllelser; gå till skolan' egen översättning)
4. *Achievements (point events)*; t.ex. *win the race*

Systemet har vidare utvecklats av Smith (1991:30, refererad i Saeed 2011:125) som identifierar fem olika situationstyper genom att skilja dem åt enligt tre egenskaper: “[stative], [telic] and [duration]” ('stativ, telisk och tidslängd', egen översättning.) Enligt Smith (1991:28, refererad i Saeed 2011:125) finns det en femte kategori, *semelfactive*, som består av verb som beskriver ytterst korta händelser som är ateliska till karaktären, t.ex. 'to cough.' Av figur 1 framgår det hur kategoriseringen utförs:

Figur 1. Kategorisering av verbformerna enligt Smith (1991:30, refererad i Saeed 2011:125).

Situations	Static	Durative	Telic
States	[+]	[+]	n.a.
Activity	[-]	[+]	[-]
Accomplishment	[-]	[+]	[+]
Semelfactive	[-]	[-]	[-]
Achievement	[-]	[-]	[+]

2.2. Översättningsvetenskap

Enligt Ingo (1990:11-15) har kommunikation över språkgränserna skett genom tiderna och översättningen av språk kan påstås vara lika gammal som språken. Om det är möjligt att översätta från ett språk till ett annat eller inte har länge varit en filosofisk fråga. Ett mer vetenskapligt sätt att behandla översättandet har dock uppstått under 1950-talet då Eugene A. Nida och flera andra forskare började undersöka översättningen ur olika synvinklar. Ingo (1990:11-15) skriver att bibelöversättningen var en källa för Nida att undersöka översättningsprocessen, samtidigt som forskningsresultaten påverkade översättningen av bibeltexter. Översättningen utvecklades framåt och blev småningom kallad för *översättningsvetenskap*.

Ingo (1990:108-110) skiljer översättningsprocessen åt tre skeden; *analyysi*, *siirto* och *muotoilu* ('analysskedet, överföringskedet och bearbetningsskedet'). Analysskedet omfattar en noggrann granskning av källtexten och kräver höga kunskaper i källspråket. En grundlig analys bidrar positivt till hela översättningsprocessen. Enligt Ingo (1990:195-198) är det behändigt att överföringskedet sker på kärnsatsnivån och koncentrerar sig på djupa, inre strukturer hos käll- och målspråket. Överföringskedet äger rum i översättarens hjärna och ämnar inte att producera en färdig text, eller någon text alls. Ingo (1990:250-251) skriver att den slutliga versionen skapas i bearbetningsskedet som syftar till att föra fram budskapet till målspråket och vara pragmatiskt korrekt. Vid

översättningen från ett språk till ett annat bör själva texten och stilfrågorna tas i beaktande, vilket gäller också materialet i min undersökning som tillhör ungdomslitteratur.

2.3. Tidigare studier

Dahl (2000:3) konstaterar att forskning kring aspekt och tempus omfattar en vid utsträckning av tradition. Eriksson (2008:18) och Bache (1997:9) påpekar också att det har bedrivits mycket forskning kring detta område. Vendler (1967) binder ihop de olika situationstyperna för att bygga upp ett system och diskuterar förbindelsen mellan lingvistik och filosofi. Detta system utvecklas vidare av Smith (1991) som lägger till en situationstyp och redogör för egenskaper hos de olika situationstyperna. Comrie (1976) skriver om aspekt och beskriver skillnaden mellan perfektiv och imperfektiv aspekt; hans verk presenterar progressiv form och flera exempel på dess användning. Bache (1997:258) hävdar dock att det istället för språkliga regler är själva språkanvändaren som bestämmer sig att använda en viss aspekt. Dessutom Bache (1997) analyserar semantik av grammatiska kategorier i sitt verk som har använts som bakgrund i denna undersökning för att upplysa förhållandet mellan aspekt och språkanvändaren. Dahl (2000) är redaktör till en volym av EUROTYP-projektet som undersökte språktypologin i europeiska språk. En del av detta projekt koncentrerade sig på aspekt och tempus ur ett språktypologiskt perspektiv. Puskás et al. (2007) rapporterar om den sjätte Chronos-kollokvium som bl.a. undersökte tempus, aspekt och modus samt teoretiska problem som hör ihop med respektive företeelser.

Progressiv form i engelskan har undersökts med hjälp av språkkorpusar. Dahl (1985) skriver om ett forskningsprojekt som jämförde temporal och aspektuella egenskaper i över 60 språk. Enligt Dahl (1985:182) går det att finna olika system av språkliga kategorier i temporal och aspektuella egenskaper som överskrider språkliga gränser. Korpusinriktade undersökningar har gjorts t.ex. av Römer (2005) och Kranich (2010). Römer (2005:1) påpekar att progressiv form har beskrivits och nämnts på flera olika sätt och hävdar att verbformen i fråga borde analyseras på ett empiriskt sätt för att undvika konfunderande beskrivningar och att bygga upp en hållbar teori. Kranich (2010) granskar progressiv forms utveckling genom århundraden och konstaterar att progressiv form som aspekt är problematisk att definiera eftersom språkanvändaren och situationen påverkar användningen av progressiv form.

3. Mål, material, metod

3.1. Forskningsfrågor

I min kandidatavhandling har jag följande centrala forskningsfrågor:

- Hur översätts engelskans progressiva verbform (*ing*-form) till svenska?
- Finns det tydliga mönster i översättningen? Är det möjligt att upptäcka specifika mönster som är knutna till olika situationstyper?
- Vilka strukturer används det för att uttrycka engelskans progressiva verbform i svenskan?

3.2. Materialinsamling

Jag använder den kanadensiska ungdomsboken *Emily of New Moon* och dess svenska översättning *Emily* (översatt av Stina Hergin). Den ursprungliga boken är skriven av L.M. Montgomery 1923. Av boken behandlar jag fyra kapitel som innehåller 187 verb i progressiv form. I den svenska versionen *Emily* tar jag i beaktande 159 översättningar av de ursprungliga verbformerna eftersom den ursprungliga texten inte har tagits med som helhet i översättningen, utan vissa delar av den ursprungliga texten saknas i den svenska versionen. De översatta verbformerna analyseras och jämförs med de ursprungliga verben. Jag fokuserar på att undersöka om det finns några mönster mellan översättningar som tillhör samma situationstyp och om det finns ett bredare mönster eller inget mönster alls. Jag tar i beaktande huvud- och bisatser med verb i progressiv form, eftersom Comrie (1976:45) hävdar att satsen avgör situationstypen som helhet, istället för ett enstaka verb.

3.3. Metod

Jag analyserar verbformerna genom att använda *innehållsanalys* och kategoriserar dem enligt de fem situationstyper som anges av Smith (1991:19-20). Enligt Tuomi & Sarajärvi (2009:96-99) innebär detta att innehållsanalysen är *teoristyren*; materialet samlas in och analyseras först genom att fokusera på innehållet och sedan anknyts materialet till en teori. Metoden är mestadels *kvalitativ*, men innehåller också *kvantitativa* drag eftersom antalet olika verbformer presenteras med siffror i kategoriseringen.

4. Resultat

I detta kapitel presenterar jag resultaten genom att först beskriva kategoriseringen av de progressiva verbformerna och förklarar hur de olika verbformerna har översatts till svenska. Efter detta redogör jag för eventuella mönster som uppstår i översättningen. Jag ska också behandla de strukturer som används i den svenska översättningen och undersöka vilket samband som finns mellan de översatta fraserna och verbformernas situationstyper.

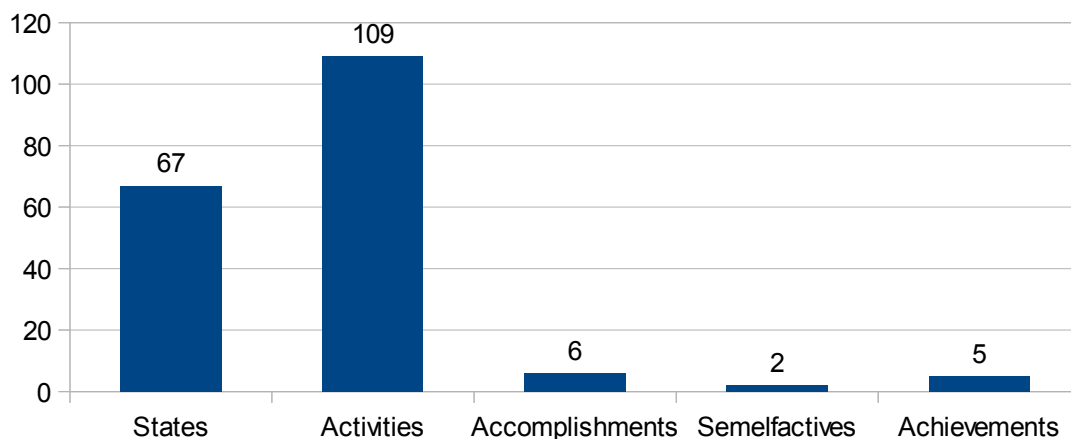
4.1. De ursprungliga verbformerna

Det finns 187 verb i progressiv form i kapitlen 1-4 i boken *Emily of New Moon* som betraktas i denna undersökning. Eftersom det inte alltid är möjligt att endast översätta verbet till svenska utan att ta hänsyn till djupare strukturer har jag behandlat fullständiga satser i jämförelsen mellan de engelska och svenska verbformerna. Kategoriseringen i olika situationstyper sker dock endast enligt verbet i fråga, eftersom situationstypen enligt Brinton (1988, refererad i Kranich 2010:25) beror på de lexikala egenskaperna hos verbet.

4.1.1. Distribution av de progressiva verbformerna

De 187 progressiva verbformerna distribuerades enligt Figur 2:

Figur 2. Distribution av de progressiva verbformerna enligt situationstyperna.

Av de 187 progressiva verbformerna beskriver 67 statusar och 109 aktiviteter. 13 verbformer hamnar i de andra kategorierna, av vilka två hör till kategorin *semelfactives*. Eftersom verbformerna i fråga är progressiva, kan den dynamiska naturen hos progressiviteten beaktas som förklaring till det stora antalet aktiviteter. Enligt mina resultat användes statusar vid beskrivning av olika ändamål och ärenden. Det syntes också att statusar är den näst största gruppen i kategoriseringen. Därtill kan en koppling till autentiskt språkbruk hittas genom det låga antalet typen *semelfactives*: enligt Kranich (2010:154) uppstod det inga exempel på *semelfactives* i hennes korpusbaserade studie.

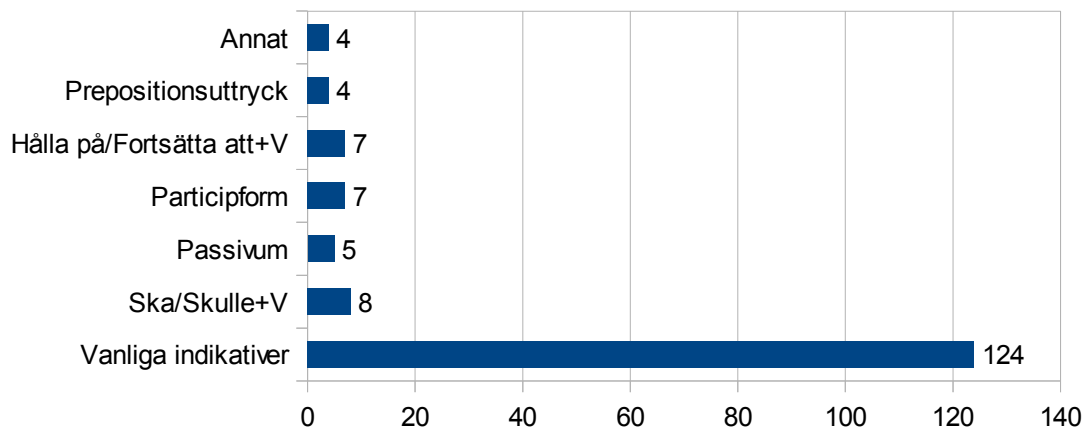
4.2. Översättningarna av de ursprungliga verbformerna

De ursprungliga verbformerna översattes på tio olika sätt, av vilka sex användes tre eller flera

gångar. Eftersom svenskan inte har någon direkt motsvarighet till engelskans progressiva form, måste någon annan språkform användas för att uttrycka en händelse som har beskrivits som progressiv. Allra oftast översattes de progressiva verbformerna till vanliga indikativer i alla möjliga tempusformer. Dessutom användes presens particip och perfekt particip, t.ex. då satsen "[..]she was allowed to have both Saucy Sal and Mike *sitting*" översattes till "[..]fick hon ha Mike och Sturska Sara *sittande*". En möjlighet vid översättningen var att använda ett prepositionsuttryck utan något verb, som exempelvis förekommer i översättningen av satsen "It was not often that Ellen allowed her anything to eat before *going* to bed." Verbet i progressiv form togs bort och blev ersatt av en adverbfras: "Det var inte ofta Ellen gav henne något att äta *strax före sängdags*."

Bli- och s-passiv användes sammanlagt sex gånger vid översättningen. Hålla på att+V-konstruktionen, som kan användas för att uttrycka händelser som sker vid just den stund då dem nämns, användes i tre satser. Ett sätt att uttrycka progressivitet var att använda två verb som tillsammans skildrar en händelse som håller på att hända: satsen "Ellen Greene was *sleeping* in the big bed and *snoring* soundly." översattes till "Ellen Greene *låg och sov* i den stora sängen och *snarkade* ljudligt." En verbform översattes direkt till ett substantiv utan att använda något verb för att uttrycka händelsen som progressivt. "Through her low, uncurtained window the splendour of the sunrise was *coming* in" blev översatt till "Genom sitt låga, rullgardinslösa fönster såg hon *morgonrodnaden*". De översatta verbformerna tillhörde olika kategorier enligt Figur 3:

Figur 3. Översättningen av verbformerna (sammanlagt 159 översatta verb) i texten.

Som framgår av Figur 3 utformar vanliga indikativer en tydlig majoritet av de översatta verbformerna i den översatta versionen av boken. Alla andra kategorier består av 4-8 verbformer. I figuren har alla passivformer kombinerats till en kategori, vilket också har gjorts med de olika participformerna. Detta har gjorts för att undvika sådana kategorier där det endast finns ett eller två verb. I kategorin *Annat* tillhör endast fyra uttryck där den progressiva formen har reducerats till ett

substantiv eller översatts till en tvåverbskonstruktion, såsom i satsen ”Ellen låg och sov.”

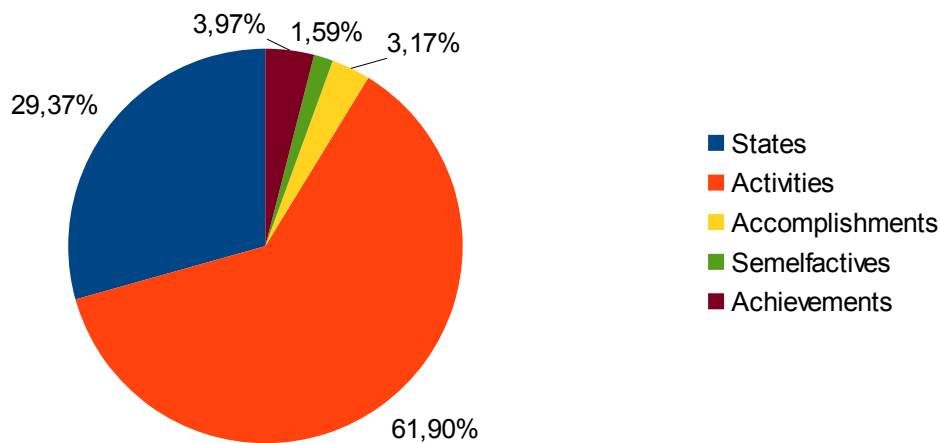
4.3. Sambandet mellan situationstypen och den översatta verbformen

I det följande ska jag behandla distributionen av situationstyperna hos vanliga indikativer, som utgör den största gruppen av de översatta verbformerna, och behandla de andra översättningsstrukturerna under samma underrubrik. Detta görs eftersom vanliga indikativer utformar en klar majoritet av översättningarna och de andra strukturerna består av några enstaka verbformer i var sin grupp.

4.3.1. Vanliga indikativer och situationstypen

Situationstypen hos de verbformer som översatts till vanliga indikativer (124 av 159, dvs. 77,98 %) följer i stort sett samma mönster som situationstypen hos alla verbformerna. Å andra sidan finns det några skillnader i distributionen som bör tas i beaktande. Skillnaderna presenteras i Figur 4 nedan:

Figur 4. Situationstypen hos vanliga indikativer.

Som det framgår av Figur 4 finns det 6 % mindre statusar och 4 % mer aktiviteter i de verbformer som har översatts till vanliga indikativer än hos alla verbformerna. Alla *semelfactives* och *achievements* har översatts till vanliga indikativer. Fyra av sex uppfyllelser hör till vanliga indikativer och därmed förblir procentantalet samma som det motsvarande antalet uppfyllelser bland alla verbformerna som analyserades. Dessa resultat kan förklaras med det att vanliga indikativer utformar 77,98 % av alla verbformerna, vilket gör att distributionen börjar representera

helheten och närma sig situationen hos alla verbformerna.

4.3.2. Situationstypen hos de övriga översättningsstrukturerna

Hos de övriga översättningsstrukturerna förekommer det en viss variation mellan statusar och aktiviteter. Statusar dominerar i både *ska/skulle+V* och *hålla på/fortsätter att+V*-kategorierna, där det finns fem statusar och två aktiviteter samt en uppfyllelse i *ska/skulle+V*-kategorin. Till exempel, satsen ”Jag ska gå ut på promenad med Vindarnas drottning” hade ursprungligen en verbform som tillhörde typen uppfyllelse ”going for a walk”. Kategorin *Annat*, som består av tre verbformer som har översatts med hjälp av två verb (t.ex. *Ellen låg och sov*) och en struktur där ett substantiv har använts för att ersätta verbet (*morgonrodnaden*) inkluderar tre aktiviteter och en status. I de andra kategorierna distribuerades situationstyperna mycket jämnt och skillnaderna var bara en verbform mer eller mindre i en viss situationstyp.

5. Sammanfattande diskussion

I föreliggande kapitel ska jag behandla min undersökning som helhet och granska kritiskt mina forskningsfrågor och resultat. Jag kommer också att diskutera eventuella slutsatser som kan dras av undersökningen.

Syftet med min avhandling var att redogöra för de strukturer som används för att uttrycka engelskans progressiva form i svenska språket, vilket också var den centralaste forskningsfrågan: ”Vilka strukturer används det för att uttrycka engelskans progressiva verbform i svenskan?”

Eftersom den här avhandlingen behandlar fyra kapitel i en bok, kan det inte dras några långtgående slutsatser på basis av resultaten. Man kan dock konstatera att det finns flera olika sätt att uttrycka engelskans progressiva form och till dessa hör de följande:

- indikativ presens, som var den vanligaste översättningen i boken *Emily* (utan någon markering av progressivitet). Drygt 77 procent av alla progressiva verbformerna hade översatts till indikativ presens.
- bli-passivum, vara-passivum och s-passivum
- presens particip och perfekt particip
- hålla på att + verb-konstruktion
- ett prepositionsuttryck, ett substantiv eller ett uttryck med två verb (t.ex. *Ellen låg och sov*).

Min hypotes var att progressiv form i engelskan översatts inte alltid till *hålla på+V*-konstruktioner,

vilket visade sig vara korrekt. Konstruktionen i fråga användes tre gånger bland de 159 översatta verbformerna. Att andelen översättningar med den här konstruktionen är så pass låg var dock överraskande med tanke på hypotesen som påpekade att konstruktionen inte alltid kan användas. Resultaten visade att konstruktionen nästan aldrig användes i boken i fråga. Det stora antalet indikativer tyder på att progressiviteten inte behöver framhävas kraftigt i de flesta sammanhang, utan det räcker till att använda indikativformen för att föra fram budskapet. Det är också viktigt att komma ihåg det minskade antalet verbformer i översättningen: eftersom vissa delar av den ursprungliga texten hade inte inkluderats i översättningen, fattas 30 ursprungliga verb i de fyra kapitel som behandlades.

Enligt resultaten syns progressiviteten inte tydligt i de flesta översättningar (indikativer som gör upp 77 % av de översatta verbformerna), men den progressiva verbformen är inte alltid ett grammatiskt krav. Enligt Kranich (2010:49) kan ing-formen användas för att uttrycka språkanvändarens attityder då formen inte behövs av grammatiska skäl. Progressiviteten i översättningarna kan också variera bland olika texter och resultaten kunde vara annorlunda om källtexten inte handlade om skönlitterära verk, utan t.ex. en vetenskaplig text.

Min andra forskningsfråga var ”Finns det tydliga mönster i översättningen? Är det möjligt att upptäcka specifika mönster som är knutna till olika situationstyper?” I denna undersökning koncentrerade jag mig särskilt på de mönster som kunde upptäckas i anknytning mellan de översatta verbformerna och situationstyper. Sådana mönster syntes inte tydligt i resultaten och situationstyperna följde mestadels samma distribution bland vanliga indikativerna och de andra översättningskategorierna. Statusar och aktiviteter var dominerande bland hela texten och i de flesta enskilda kategorierna som hade mer än enstaka verb.

I fortsättningen kunde man utvidga undersökningen på flera håll. En mer omfattande undersökning om översättningen av olika slags texter, t.ex. vetenskapliga texter och andra genrer av skönlitterära verk kunde utföras för att kartlägga om det finns flera sätt att översätta engelskans progressiva verbformer till svenska. Dessutom kunde progressiviteten vidare undersökas genom korpusbaserade studier som syftar till att hitta mönster i språkanvändningen i talspråk och skriftliga verk.

5.1. Validitet och reliabilitet

Angående validitet bör det framhävas att resultaten från min studie kan inte generaliseras för att vara gällande inom översättningen av engelskans progressiva verbformer till svenska. Eftersom jag har behandlat endast en viss genre: ungdomslitteratur och fyra kapitel i boken, är det inte möjligt att

dra generella slutsatser på basis av denna studie. Det går dock att hitta vissa strukturer som kan användas i översättningen av verb i progressiv form.

Reliabilitet i denna studie berör mest användningen av *situationstyper* som ett sätt att kategorisera de olika verbformerna. Det kan konstateras att situationstyper kan fungera som kategorisering i denna studie eftersom den viktigaste synvinkeln i jämförelse av verb i engelska och svenska var att betrakta sambandet mellan situationstyperna och verbformerna.

6. Litteratur

Bache, C. 1997. *The Study of Aspect, Tense, and Action : Towards a Theory of the Semantics of Grammatical Categories*. Frankfurt am Main: Peter Lang. 2.

Comrie, B. 1976. *Aspect*. Cambridge: Cambridge University Press.

Dahl, Ö. 1985. *Tense and Aspect Systems*. Oxford: Basil Blackwell Ltd.

Dahl, Ö. 2000. *Tense and aspect in the languages of Europe*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Eriksson, A. 2008. *Tense and aspect in Advanced Swedish Learners' Written English*. Göteborg: Gothenburg Studies in English.

Ingo, R. 1990. *Lähtökielestä kohdekieleen. Johdatusta käänntieteeseen*. Porvoo: WSOY.

Kranich, S. 2010. *The progressive in modern English : a corpus-based study of grammaticalization and related changes*. Amsterdam: Rodopi.

Leech, G., Hundt, M., Mair, C. & Smith, N. 2009. *Change in contemporary English: a grammatical study*. Cambridge: Cambridge University Press.

Puskás, G., Moeschler, J. & Saussure, L.d. 2007. *Recent Advances in the Syntax and Semantics of Tense, Aspect and Modality*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.

Rogat, M. 2006. *Svenska motsvarigheter till den engelska ing-satsen som koordinationsfras*. Göteborg: Göteborgs universitet.
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/19082/1/gupea_2077_19082_1.pdf

Römer, U. 2005. *Progressives, patterns, pedagogy : a corpus-driven approach to English progressive forms, functions, contexts, and didactics*. Amsterdam: J. Benjamins Pub. Co.

Saeed, J.I. 2009. *Semantics*. Malden: Wiley-Blackwell. 3.

Svenska Akademien. 2014. *Svenska Akademiens ordbok*. <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>

Vendler, Z. 1967. *Linguistics in philosophy*. Ithaca (N.Y.) : Cornell University Press

Ziegeler, D. 2006. Interfaces with English Aspect : Diachronic and Empirical Studies. I: Abraham, W. & Noonan, M. (red.): *Studies in Language Companion Series (SLCS) 82*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.